

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

Заклад вищої освіти	Державний вищий навчальний заклад "Придніпровська державна академія будівництва та архітектури"
Освітня програма	31554 Маркетинг
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	075 Маркетинг

Цей експертний висновок складений за результатами розгляду галузевою експертною радою (ГЕР) акредитаційної справи. Розгляд справи ГЕР є частиною акредитаційної процедури Національного агентства і здійснюється на основі поданих закладом відомостей про самооцінювання освітньої програми, а також звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ГЕР - галузева експертна рада

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

24.06.2020 р.

Справа № 0372/АС-20

Галузева експертна рада Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з галузі знань 07 "Управління та адміністрування" у складі:

Бардась Артем Володимирович – головуючий,

Maksym Vavrin,

Омельченко Наталія Володимирівна,

Наталія Шалімова,

Мельник Віктор Миколайович,

Люта Ольга Василівна,

Кузнецов Кирило Андрійович,

Крутова Анжеліка Сергіївна,

Затонацька Тетяна Георгіївна,

Бридун Євгеній Володимирович,

Біловодська Олена Анатоліївна,

Serhii Kasian,

Roman Shulyar,

Olena Boienko,

Грицишен Дмитрій Олександрович,

за участі запрошених осіб:

Чимшит Сергій – представник ЗВО,

розглянула на своєму засіданні матеріали акредитаційної справи щодо акредитації освітньої програми:

Назва ЗВО	Державний вищий навчальний заклад "Придніпровська державна академія будівництва та архітектури"
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	31554
Назва ОП	Маркетинг
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	075 Маркетинг
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

За результатами розгляду акредитаційної справи галузева експертна рада

РЕКОМЕНДУЄ

ухвалити рішення про умовну (відкладену) акредитацію.

За – 15, Проти – 0

1. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР

підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, або для призначення повторної акредитаційної експертизи, відсутні

наявні підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

наявні підстави для призначення повторної акредитаційної експертизи

2. Обґрунтування ГЕР

У цьому розділі ГЕР надає власну оцінку відповідності освітньої програми, базуючись на змісті звіту експертної групи та інших матеріалах акредитаційної справи.

Заповнення полів «Обґрунтування» є обов'язковим, якщо ГЕР змінює рівень відповідності, визначений експертною групою, або підтверджує рівень відповідності А, Е чи F. У цих випадках необхідно заповнити обґрунтування не менше як за одним підкритерієм у межах відповідного критерію.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень Е

Обґрунтування ГЕР

1.1 Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти

Підкритерій 1.1 вимагає чіткості цілей ОП та їхнього взаємозв'язку з місією та стратегією ЗВО. Аналіз представлених освітніх програм підготовки бакалаврів маркетингу 2017 року та 2019 року свідчить про наступне: - ЗВО посиляється на місію Академії та її стратегічні цілі (Стратегія розвитку Придніпровської державної академії будівництва та архітектури на 2020 – 2025 роки, затверджена Вченою радою 24.12.2019 року, протокол № 5 (https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2018/04/Strategiya_2020-2025-1.pdf). Враховуючи той факт, що Стратегію було затверджено наприкінці 2019 року, незрозумілим є твердження ЗВО про кореляцію місії та стратегії з цілями освітньої програми 2017 року. Вважаємо, що некоректно зазначати у самозвіті, що "Цілі ОП відповідають місії та стратегії Академії", яку затверджено Вченою радою 24.12.2019 р, тим паче, що в Концепції освітньої діяльності ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури» <https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2018/04/Kontseptsiya.pdf>, про яку згадує ЗВО, не визначено місію в принципі. Також, зауважимо, що у 2018 році був затверджений Стандарт вищої освіти за спеціальністю 075 Маркетинг, у 2019 році - змінилась Стратегія розвитку ПДАБА, за чотири роки відбулися зміни в трендах маркетингу, але мета ОП залишається незмінною (2017, 2018, 2019, навіть, 2020 р. - мета тотожна).

1.2 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін

У звіті про самооцінювання, стор. 5 (https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2019/11/31554_Marketyng.pdf) ЗВО зазначає, що "Враховано усні пропозиції здобувачів вищої освіти старших курсів щодо включення в ОП компонентів «Маркетинг послуг», «Основи бізнесу» (ОП 2019 р.). Проте, аналіз ОП 2017 року (2018 також) свідчить, що і ОК "Маркетинг послуг", і ОК "Основи бізнесу" присутні у згаданих освітніх програмах, що є абсолютно незрозумілим.

1.3 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм

У відомостях ЗВО про самооцінювання відсутня інформація щодо врахування досвіду аналогічних іноземних освітніх програм. Експертами зазначено у звіті, що "...під час фокус груп з гарантом, групою забезпечення було отримано інформацію, що досвід іноземних програм вивчався, але конкретно не враховано".

1.4 Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності).

За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня

не застосовується

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень E

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень E

Обґрунтування ГЕР

2.1 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

не застосовується

2.2 Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання

Відповідно до ОП та навчального плану, загальний обсяг ОП складає 240 кредитів ЄКТС, з яких 176,5 кредитів ЄКТС – спрямовані на формування компетентностей, визначених Стандартом вищої освіти за спеціальністю 075 Маркетинг, 63,5 кредити ECTS - дисципліни за вибором здобувачів вищої освіти, що відповідає вимогам ст. 5 Закону України «Про вищу освіту» №848-VIII від 26.11.2015 та Стандарту. Разом з тим, в ОП не простежується логічно взаємопов'язана система, а лише наведено розподіл дисциплін за семестрами. Наявна розбіжність між кількістю кредитів, зазначених в ОП 2017 та в навчальному плані 2017. Незрозумілою є логіка винесення практичної підготовки та атестації в окремі блоки навчального плану. В структурно-логічній схемі ОП практична підготовка та атестація відсутні. Відсутні загальні підсумки щодо обов'язкових та вибіркового компонентів. Наявна розбіжність між ОК НП 2017(скорочений термін) та ОК, що представлені в ОП (скорочений термін). Всі зауваження, надані експертною групою щодо наявності невідповідності ОК в навчальних планах освітнім програмам - підтверджуємо (підпритерій 2.2). Мотивоване зауваження ЗВО щодо даного підкритерію неможливо взяти до уваги, тому що відповідь надано не по суті питання ("Зазначені ОК є варіативними та відсутні в індивідуальних планах студентів").

2.3 Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеній для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)

не застосовується

2.4 Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством

Реалізацію права здобувачів вищої освіти щодо формування індивідуальної освітньої траєкторії в ПДАБА регламентовано Положенням про порядок вибору навчальних дисциплін студентами <https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2018/06/Polozhennya-pro-poryadok-vyboru-navchalnyh-dystsyplinstudentamy.pdf>. Вибір навчальних дисциплін здобувачем вищої освіти (за блоками) здійснюється у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та робочим навчальним планом, що унеможлиблює їхній вибір дисциплін з інших ОП, інших спеціальностей. Слід зауважити, що згідно з НП 2017 вивчення вибіркового ОК "Загальний курс будівництва" та "Економічний розвиток" передбачено у 1 семестрі. Така ситуація не є прямим порушенням, але при застосуванні даного підходу існує велика ймовірність несвідомого вибору дисципліни здобувачем вищої освіти.

2.5 Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності

Питання щодо практичної підготовки ПДАБА регламентуються Положенням про організацію практичної підготовки в ПДАБА (28.03.2017р. № 12) <https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2018/06/1.pdf>. Положення спирається на Закон України "Про освіту" та не враховує ст. 51 ЗУ "Про вищу освіту". Оскільки програми практик не розміщено на офіційному сайті ЗВО, можемо спиратися на висновок експертної групи, яка за результатами акредитаційного візиту ознайомила з методичними вказівками та програмами практик, які було затверджено у 2019 р. (навчальні для 1, 2 курсів та виробнича для 3 курсу). Експерти зазначили, що "У Програмі навчальної практики для здобувачів вищої освіти 1 курсу вказаний освітньо-кваліфікаційний рівень "бакалавр". У вступі містяться посилання на законодавчі акти України, які втратили чинність (наприклад, ЗУ "Про вищу освіту" від 17.01.2002). У Програмі навчальної практики для здобувачів вищої освіти 2 курсу (вступ) прописано те, що дана програма направлена на підготовку спеціалістів за галуззю знань 0305 "Економіка та підприємництво". У вступі посилання відбувається на законодавчі

акти України, які втратили чинність (наприклад, ЗУ "Про вищу освіту" від 17.01.2002)" Разом з тим, експертна група дійшла до висновку, що "Проаналізувавши зміст програм практик встановлено те, що вони будуть корисними в подальшій професійній діяльності. Під час фокус групи з потенційними роботодавцями було підтверджено їх готовність і надалі приймати студентів даної ОП на виробничу практику".

2.6 Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям

не застосовується

2.7 Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності)

не застосовується

2.8 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає фактичному навантаженню здобувачів, досягненню цілей та програмних результатів навчання

не застосовується

2.9 Структура освітньої програми та навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою у разі її здійснення узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти

не застосовується

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

3.1 Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті закладу вищої освіти

не застосовується

3.2 Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми

не застосовується

3.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

не застосовується

3.4 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

не застосовується

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

4.1 **Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи**

не застосовується

4.2 **Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб)**

не застосовується

4.3 **Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми**

не застосовується

4.4 **Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі - викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі**

не застосовується

4.5 **Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти**

не застосовується

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

5.1 **Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь**

не застосовується

5.2 **Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)**

не застосовується

5.3 **Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, які забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема охоплюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми**

не застосовується

5.4 **У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності**

не застосовується

Критерій 6. Людські ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

6.1 Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання

не застосовується

6.2 Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми

не застосовується

6.3 Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу

не застосовується

6.4 Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців

не застосовується

6.5 Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями

не застосовується

6.6 Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності

не застосовується

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

7.1 Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми гарантують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання

не застосовується

7.2 Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми

не застосовується

7.3 Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дає можливість задовольнити їхні потреби та інтереси

не застосовується

7.4 Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою

не застосовується

7.5 Заклад вищої освіти створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою

не застосовується

7.6 Наявні чіткі і зрозумілі політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

не застосовується

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

8.1 Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми

не застосовується

8.2 Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми

не застосовується

8.3 Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери

не застосовується

8.4 Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми

не застосовується

8.5 Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми

не застосовується

8.6 Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

не застосовується

8.7 В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою

не застосовується

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

9.1 Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

не застосовується

9.2 Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт із метою отримання зауважень та пропозиції заінтересованих сторін

не застосовується

9.3 Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

не застосовується

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рівень відповідності (експертна група)

не застосовується

Рівень відповідності (ГЕР)

не застосовується

Обґрунтування ГЕР

10.1 Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності в закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю

не застосовується

10.2 Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряму досліджень наукових керівників

не застосовується

10.3 Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення й апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо)

не застосовується

10.4 Заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо

не застосовується

10.5 Наявна практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються

не застосовується

10.6 Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

не застосовується

3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків. Заповнення цих полів є обов'язковим у всіх випадках, коли ГЕР погодилася або визначила рівень відповідності критерію B, E чи F.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

1. При проектуванні цілі ОП узгодити її з місією і стратегією ЗВО, а також, необхідно враховувати сучасні тренди в маркетингу. Сформулювати особливість ОП, яка б дозволила визначити, у чому полягає її «фокус». В ОП 2020, яку розміщено на офіційному сайті ЗВО, саме "фокус" програми відсутній. 2. Під час моніторингу ОП взяти до уваги кращі практики стратегічного розвитку та особливостей ОП закладів вищої освіти, які за своїми масштабами, рейтинговими позиціями, регіональними особливостями схожі на ПДАБА. 3. При проектуванні ОП врахувати тенденції розвитку спеціальності та галузі; тенденції, які відбулися на ринку праці та досвід аналогічних іноземних ОП, що дозволить сформулювати сучасні компетентності. 4. Формалізувати заходи моніторингу ОП та врахування конкретних пропозицій стейкхолдерів із їх обов'язковим висвітленням на офіційних ресурсах ЗВО та фіксації позицій щодо врахування зауважень і рекомендацій всіх учасників публічних обговорень.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

1. Впорядкувати структурно-логічну схему ОП, включити практичну підготовку та атестацію. 2. Визначити в ОП та НП належність практичної підготовки та атестації до нормативних/варіативних ОК. 3. При розробці навчальних планів дотримуватися відповідності між наповненням ОП та НП щодо найменування та обсягу ОК, впорядкувати пререквізитні та постреквізитні дисципліни. 4. Розглянути можливість укрупнення навчальних дисциплін з переглядом змістовної складової з урахуванням сучасних тенденцій в сфері маркетингу та потреб ринку праці. Наприклад, планування по 3 кредити на такі професійні нормативні дисципліни, як "Поведінка споживача", "Маркетингові дослідження", "Інформаційні системи і технології в маркетинг", є недостатнім для досягнення заявлених цілей та отримання програмних результатів навчання, бо за змістом ці освітні компоненти є достатньо великими. 5. Сформувати наповнення ОК «Управління ризиками в маркетингу» у відповідності з назвою дисципліни та ПРН. 6. Вдосконалити загальноуніверситетську процедуру вибору здобувачем вищої освіти індивідуальної траєкторії навчання без прив'язки до їх спеціальності з метою реалізації саме студентоцентрованого підходу до навчання і викладання. 7. Розширити перелік вибіркових ОК із спеціалізацією за потребами роботодавців.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Правила прийому на навчання за освітньою програмою є достатньо чіткими та зрозумілими. Серед переліку конкурсних предметів, за яким вступники на ОП «Маркетинг» мають подавати сертифікати ЗНО на основі повної загальної середньої освіти на контрактну форму навчання ЗВО зазначив: «Українська мова та література», «Математика», «Історія України» або «Біологія». На наш погляд, більш доречно замінити "Біологію" на "Іноземну мову" або "Терграфію" (<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2017/04/2020-PRAVYLA-VMESTE.pdf>, с.6)

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

1. Відкрити наукову тему кафедри за конкретною освітньою програмою, залучити здобувачів вищої освіти за даною ОП до списку виконавців наукової теми. 2. Систематично оновлювати списки рекомендованої літератури в силабусах (наприклад, з дисципліни "Вступ до спеціальності, 2019" остання література датована 2009 роком, тобто за 10 років нічого в маркетингу не змінилось), включати власні наукові та методичні розробки в список рекомендованої літератури. 3. Активізувати роботу з підготовки здобувачів до участі в Регіональних, Всеукраїнських та Міжнародних конкурсах за маркетинговою тематикою, конференціях, олімпіадах. 4. Збільшити кількість публікацій у фахових виданнях, які підготовлено НПП спільно зі здобувачами вищої освіти. 5. Оновити зміст деяких ОК на основі найновіших досягнень і сучасних практик у сфері маркетингу.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

1. Вдосконалити критерії оцінювання, а саме: збалансувати розподіл балів за певні види робіт (прибрати кількість балів за відвідування лекцій, бо це є обов'язком здобувача вищої освіти). 2. Урізноманітнити форми робіт за ОК (творчі завдання, проекти, розробки анкет, аналітичні висновки, презентація досліджень тощо), тобто такі завдання, які формують компетентності майбутнього маркетолога. 3. Оскільки в ОП Маркетинг не передбачено ОК "Економічна теорія", вказати, що це комплексний екзамен за блоком ОК, а не за дисципліною "Економічна теорія". За умови роботи однієї ЕК включати представників кафедри економічної теорії та права або формувати різні ЕК та атестацію в різні терміни (після закінчення вивчення блоку ОК, що забезпечують економічну теорію, та після завершення вивчення фахових ОК). 4. Прибрати термін "державна атестація" (у програмі - ЕКДАС). 5. Прописати процедуру оскарження здобувачем освіти результатів поточного контролю. 6. Здійснювати обговорення випадків академічного плагіату на кафедрі із включенням питання в протокол засідання кафедри. 7. Додати в силабуси пункт стосовно академічної доброчесності, що підвищить обізнаність здобувачів та сформує комплексне її розуміння. 8. Запровадити практику перевірки на плагіат курсових робіт здобувачів ОП та прописати дану процедуру в методичних вказівках до КР.

Критерій 6. Людські ресурси

1. Провести перерозподіл ОК між НПП у відповідності з академічною/професійною активністю за дисциплінами. 2. Звернути увагу на низьку академічну відповідність гарант ОП Маркетинг. 3. Посилити академічну відповідність за ОК: "Логіка", "Соціальна економіка", "Маркетинг", "Маркетингове ціноутворення", "Страхові послуги", "Маркетингові дослідження", "Маркетингові комунікації", "Продакт-плейсмент", "Основи бізнесу". 4. Активізувати наукову активність НПП (у кадрових таблицях є викладачі, у яких немає жодної публікації за дисциплінами, що викладаються ними або останні публікації датовано 2016 роком). 5. Під час конкурсного добору врахувати вимоги Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти в розрізі критерію 6. 6. З метою стимулювання професійного розвитку розглянути можливість компенсації вартості екзамену з англійської мови за умови отримання сертифікату рівнем не нижче B2. 7. Сприяти розвитку прозорої систему рейтингування НПП.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Активізувати інформаційну діяльність серед здобувачів вищої освіти про нормативні документи ЗВО, що регламентують політику та процедури вирішення конфліктних ситуацій.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

1. Відповідно до частини другої статті 16 Закону України «Про вищу освіту» розглянути можливість створення Ради з якості ПДАБА як інституції, що має формувати і поширювати культуру якості. 2. Під час оприлюднення ОП для громадського обговорення, вказати, що це проєкт, дату публікації, термін, протягом якого триває обговорення та прийняття пропозицій; залучати до моніторингу ОП третій - освітньо-науковий рівень навчання. 3. Враховувати вимоги Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (наказ МОН 11.07.2019 № 977) в Стандартах (положеннях) та Діяльності ВСЗЯО.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Оскільки публічне розміщення наданих рекомендацій від роботодавців та здобувачів вищої освіти щодо удосконалення ОП «Маркетинг» відсутнє, доцільно на сайті ЗВО оприлюднювати таблицю із пропозиціями стейкхолдерів після громадського обговорення проєкту ОП, а також вказувати терміни надання пропозицій.

Критерій 10. Навчання через дослідження

не застосовується

4. Додатки

Відсутні

***

Шляхом підписання цього експертного висновку я підтверджую, що внесені до нього відомості про присутніх на засіданні ГЕР і результати голосування членів ГЕР є достовірними, а експертний висновок було схвалено на засіданні ГЕР так, як його викладено вище.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

Головуючий на засіданні ГЕР

БАРДАСЬ АРТЕМ ВОЛОДИМИРОВИЧ